

vedno nekaj ljudi, ki taki laži radi verujejo. Pred kratkem pa je neki urad, — torej gotovo neustrankarski zastop! — ravno nasprotno konstatiral. Deželni šolski svet češki pisal je namreč v enem svojih zadnjih odlokov m. dr. sledeče: „V prvi vrsti bodi pribito, da je izvrševalo učiteljstvo svojo dolžnost in doseglo dobri obisk šol. Učiteljstvo je delovalo na tem, da se razširi smisel za vero in pravnost. Učiteljstvo vzgaja mladino cesarju zvesto in dobro avstrijsko“ itd. To je po našem mnenju tudi dolžnost učiteljstva. Žalibog, da pri nas (vsaj deloma) ne moremo istega pohvalnega mnenja o domačem učiteljstvu imeti. Na Koroškem je učiteljstvo hvala Bogu še v pretežni večini dobro, nepokvarjeno in za šolo vneto. Pri nas na spodnjem Stajerskem pa moramo žalibog konstatirati, da se je pričelo slovensko učiteljstvo preveč za umazano prvaško politiko brigati. Ta politika prvakov je protiaustrijska, proticesarska. Kako more učitelj mladino v avstrijskem duhu vzgajati, ako je pristal stranke, katera boče Avstrijo spremeniti in razbiti? ... V splošnem pa moramo omeniti, da so preje navedene besede resnične. Šola ni bila in ne more biti nikdar nasprotnica cerkve ali vere!

Iz Spodnje-Stajerskega.

Kri sesaje slovenskemu ljudstvu tisti, kateri pravijo najglasneje, da bočejo to ljudstvo „rešiti“ in mu „pomagati“ in ga izveličati ... Naravnost škandal je res že to, kar počenjaajo v tem oziru prvaški poslanci v Stajerskem deželnem zboru. Doma obljubujejo ljudstvu vse, prav vse, kakor da bi bili pravi čudodelniki. Ali v tistem hipu, ko pridejo v Gradec, posabijo na vse svoje lepe obljube. V Gradcu tej zagriženi gospodi ni drugega na misli, nego osebnih narodnjaških reklama. In tako prvaški poslanci dolejš tudi v deželnem zboru niso imeli drugega namena, nego povečati krvava plačila našega ljudstva ... Na zahteve prvaških poslancev se je n. p. urenila nova kmetijska šola v sv. Jurju, prava palača. Koštala je skoraj pol milijona kron, to je skoraj 3% deželnihih doklad enega leta. Vsek davkoplačevalec na Stajerskem čuti plačilo za to šolo, vsek mora par kronic odriniti. In vse to za — 25 učencev. Vsek učenec šole v sv. Jurju košta deželo več kot 2000 kron. ... To je le en slučaj zapravljjanja denarja od strani prvaških poslancev. Ali to tej gospodi še ni dovolj. Tako ostane n. p. nakrat en profesor dr. Verstovšek, mož, ki je danes liberalec, jutri klerikalac, kakor se mu zdi, katerega politična morala je ravno toliko vredna kakor Koroščeva ali Benkovičeva ali Povaleja, — in ta profesor zahteva nakrat v nemško-slovensko-nemškem govoru urenitve obrtne šole (seveda čisto slovenske) za lesne delavce v Velenju. Torej zopet kakšnih 500 tisoč kron za nekaj, kar v teh razmerah ni potrebno. Plača pa naj kmet, slovenski in nemški kmet. Potem pa stopi en dr. Benkovič no oder, kateremu smo že po pravici očitali, da dela slovenskim kmetom prevlekle račune, — in ta dr. Benkovič zahteva nakrat, da naj se zopet celo vrsto uradnikov v deželnem zboru sprejme in mastno plača, samo da bodejo tiste govore zapisavali, katere nočejo prvaški poslanci nalašč v nemškem jeziku držati. Kmet naj zopet plačuje, kakor vedno, samo zato, da ti ljudje svojo nevarno politično komedijo nadaljujejo ... Res, to ni nič drugega, nego navadno izsesavanje ljudske krvi!

Polhovke so seveda še vedno znamenje slovenskih možakov, kateri mislijo, da je celo leto predpust. Pri temu hočemo pa še nekaj omeniti. Na vsak način imajo polhovke demonstrativno-politični pomen, kar priznajo prvaški listi sami. Mi se seveda zato ne brigamo, ako demonstrira n. p. kakšna mokronosa frajlica, ki zasluži še v vsakem oziru primere „Backfisch“. Istotako nimamo nič proti temu, ako demonstrira redimo kakšni dohtarski šbirarček, kateremu gleda neumnost iz oči. Vse drugačnja pa je stvar, ako demonstrirajo javni uslužbenci. Tako se nam n. p. poroča, da demonstrirajo učitelji v nekaterih krajih s temi znaki. To je na vsak način predrznost. Šola ni in ne sme biti politično ta-

borišče. Učitelj, ki vlačí politiko v šolo, ni za las boljši od farja, ki jo vlačí v cerkev. Opozorjamo tedaj šolsko oblast na to dejstvo. Zlasti v St. Vidu se baje učitelji v tem oziru odlikujejo. Najprejrejšje pa je, kar počenjaajo v tem oziru davkarski uradnik Wressnig v Ptuj. Mož je c. k. uradnik. Vendar je pa znano, da je obenem najhujši prvak in da mu vre politika vedno v glavi, menda bolj, nego njegova služba. In ta Wressnig demonstrira ravno tako s svojo polhovko. Mož je menda pozabil, da ne sedi v „narodnem domu“, marveč v ces. kralj. uradu, kjer ni in ne sme biti nobene politike. Toliko za danes. Ako bi se stvar ne končala, povedali bomo še nekaj.

Prvaški lažniki, ki zalagajo časopise s svojimi obrekovanji, so se te dni grozovito opekli. Preteklo nedeljo so se namreč v Ptuj slovenski kmetijski fanti stopili in eden od njih je letal po mestu s odprtim nožem, dokler ga niso stražniki prijeli in zaprli. Mi smo o temu nakratko poročali. Nismo pa ta slučaj politično slorabljali, češ da so prvaški hujakači krivi take podivjanosti mladine. Ali prvaško časopise — in sicer ravnotako farški „Slov. Gospodar“ kakor „Narodni dnevnik“ — je ta pretep takoj izrabljalo proti mestu Ptuj. „Vidite“, so vpili ti fariseji, „utujki snops je kriv takih pretepov, v Ptuj se fantje tako napijejo, da so potem podivjani“ itd. Oj ti fariseji! Res je pa, da so ti pretepači in junaki noža celo dopodne popivali v slovenski, zagriženo prvaški gostilni Franceta Mahorič, v kateri se sploh dostikrat taki škandali dogajajo in v kateri se tudi prepovedane igre (hazard) igrajo. Mahoričev vinci je torej dotične fantiline podivjalo in komaj dva koraka od te gostilne so tudi že nože potegnili. Kdo je torej kriv? Ja, ja, tako jo zabreduje prvaški laži-listi! Drugim kopijejo jamo, sami pa notri padejo. Vse peovke v prvaških listih padejo zdaj torej na prvaškega krčmarja Mahoriča. Ta se jim bode pač lepo zahvalil!

Neki prvaški vodja — po njegovi olikanosti sodimo, da je „vodja“ in da je absolviran najmanj „mladeniške srese“ ter „socialne kurze“, — krade „Stajerca“ po raznih krajih in ga nam pošilja, napacnega s peovkami in nevarnostmi nazaj. Njegove kletve nam dokazujejo, da je dotičnik zrel za „narodno stvar slovensko“. Mi smrkolina poznamo! Morda mu enkrat mimogrede pred sodnjo navijemo ušesa, da bode vedel solnce vidil. Brez da bi se jezili nad njim, samo tako, kakor se kasneje tak po političnih farjih in prvaških dohtarskih pokvarjenih pobalnih. Sicer pa eno: tudi mi bi lahko listi nazaj pošiljali. Ali ne zdi se nam vredno. Nasprotno, naprednjaki znajo prvaške liste prav dobro porabiti — v skrivnem kraju — v buči potrebi.

Šeststanski polem. Znani šeststanski prvak Rajster je bil zaradi kríde obojen na 14 dni poostrezonega zapora. Nepokritega dolga ima ta nekdanji „floser“ blizu 60.000 kron. O procesu izpogovorimo prihodnjič obširneje.

Pekalinstva. Te dni je bilo na cesti v Ebenfeld zopet 15 dreves v vrednosti 150 kron pokončanih. Tako deluje prvaška hujkarija proti gospodarstvenemu delu naprednega okrajnega zastopa. Ni čuda, kajti prvaški listi se niti ne sramujejo, da zagovarjajo take zločine. No, v tem slučaju se je pobalinskega storilca k sreči dobilo. Sprl se je namreč s nekim tovaršem, ki ga je pri pokončavanju dreves opazoval, in ta je zločinca naznanil. Brezvestni uničevalec dreves se piše Franc Salatnik in je kmet ter živinski tržec v Braunšvaju pri Framu. Pravi, da je bil pijan. Ali to vendar ni smrkovi pobič, marveč izkušnen mož, ki mora vedno vedeti, kaj dela. Salatnika se je sodnji naznanilo in upamo, da ga bode ta brezobzirno ter strogo kaznovala. Za tak zločin ne sme noben ingovor veljati!

Napredna zmaga v St. Ilju sl. g. 27. prosinca vršilo so se v občini Sent Ilj slov. g. občinske volitve. Mesece že je prvaško časopise napenjalo vse moči, da bi dobro ljudstvo zbežgalo in prestrašilo. Vsaka številka prvaškega časopisa je bila polna grdihi in eskoinakoz zlaganih hujkarij. Po vseh krajih se je nabiralo denar, s katerimi se je hotelo St. Iljčane pokupiti. In končno se je poklicalo še misijonarje, ki so par tednov pred volitvijo na znani način volilce „pripravljali“. Lahko rečemo, da se je malo vo-

liver doživelo, pri katerih bi se od strani prvaških nasilnešev tako brezvestno nasilje izvrševalo. Najmirnejšemu človeku mora naravnost potrpeljivost počti, ako vidi tako počenjanje podivjane gospode, ki se je tekom desetletij od šuljev slovenskih kmetov redila in ki se šopiri sdaj v „narodnjaštvu“, ker se ljudstvo ne da več odirati ... Na dan volitve prišla je cela četa prvaških študentov v St. Ilj. Ti fantki, ki košajo svoje očete krvave denarje, ki pa se vrtikajo v politiko, mesto da bi študirali, agitirali so s grdim nasiljem. Vlekli so prvaške volilce na volišče, kakor mesar teleta. Žalostna alika, da se pustijo sivolasi, pošteni možje od takih neizkušnih pobihcev za nos voditi in s silo priganjati. Ali ni nobeden slovenskih volilcev čutil, da igra aramtšno, žalostno vlogo, ako se pusti od takih nesrelih pobihcev komandirati? Med prvimi agitatorji je bil seveda tudi St. Iljski kaplan. Saj smo se pri nas že navadili, da posabijo duhovniki na svojo službo in so raje politični rogovileci. Zato se nam pač zdi, da je tudi ta kaplan le tak, kakor so politični duhovniki dandanes v pretežni večini. Fanatiki so, hujakači, ki omdetujejo s svojim osvrtaštvom krščanske nauke. Žalostno je bilo videti, da je prišel tudi bolani fajmošter k volitvi. Mož je tako bolan, da ne zapusti nikdar svojega hrama; ali k volitvi bi menda prišel, tudi ko bi bil na pol mrtve. Maršikateri napredni volilci iz okoliških občin so se prestrašili farškega pritiska in niso prišli voliti. Nekaj je bilo tudi takih, da zaradi „kšefta“ niso volili; tako se je n. p. neki pek grozovito za svoje šemlje bal. Volilna lista je bila seveda prav po prvaško sestavljena; v nje je bila vpisana cela vrsta mrtvih volilcev itd. Zagriženi prvaški volilci so prihajali kar v procesijah, kakor da bi se res šlo za „vero“. Grč se pa vendar le za gospodarsko delo v občini ... Takšne so bile torej razmere. In vendar so napredni možje dosegli tako lep uspeh, da so lahko nanj ponosni. V III. razredu prišlo je od 180 volilcev 150 na volišče. Od teh so dobili napredni kandidati 60, prvaški pa 90 glasov. Prvaki so torej v tem razredu zmagali. Ali gotovo je, da je to le čirchova zmaga. Število naprednih glasov nam jamči, da bočejo čez par let naprednjaki tudi v tem razredu v prid občine zmagali. Popoldne sta volila I. in II. razred. V I. razredu so naprednjaki seveda zmagali (6 proti 4 glasovi). V II. razredu so dosegli napredni in prvaški kandidati enako število glasov, to pa le zaradi pomanjkljivosti volilne liste in nemožnosti nekaterih volilcev. Vseled enakosti glasov se je žrebalo in areča je bila naprednjakom mila; izkrebana sta bila dva napredna kandidata ... Tako pomenijo te občinske volitve velike napredne zmago in to dejstvo ne prikrivajo niti najgršje prvaške laži. Napredna stvar gre naprej in nikdo je ne bode ustavil. Čest tistim vrhim volilcem, ki se niso pustili zapeljati od prvaških hujakačev. Čest naprednim kmetom!

9 „financerja“ dr. Povaleja poroča „Marb. Ztg.“ sledeče: Dne 3. decembra 1909 bi moral ta čedni gospod zaradi znanih škandalov, ki jih je odkril časopise in zaradi katerih je najprej tožbo vložil, potem pa brezposojno nazaj potegnail, — Maribor zapustiti in službo v Brucku nastopiti. Mislite, da je dr. Povalej vbojal? Ne, Povalej ne stori tega, kar mu finančno ravnateljstvo zapove. Ostal je ednostavno v Mariboru, ker dela takaj veliko lažje svoje privatne „kšefte“ kakor na zgornjem Stajerskem. Drugemu uradniku, ki tako nastopa, bi se dalo že davno zaslužen brc, ali dr. Povaleju, ki ima umazane roke, se ne upa nikdo laza skriviti. Finančna direkcija ga je nasprotno lepo prosila, da naj za božjo voljo odide iz Maribora, ako že noče v Bruck, pa vsaj v Ljubljano; objubilo se mu je poleg tega, da dobi zato še 840 K letne doklade. Ali dr. Povalej se še vedno ni podal. Rekel je, da gre le tedaj iz Maribora, ako se mu da 1000 K letne doklade in se mu jamči, da se ga b-le tekom 1½ leta zopet na Stajersko prestavilo ... To je res že malo preveč. Dr. Povalej, propali kandidat farjev, kateremu se je javno skorsaj aleparake „kšefte“ očitalo, brez da bi se očitjanja opral, ta Povalej, ki bi že davno zaslužil, da se ga z moko kunjno naze, dobi še 1000 K doklade, samo da vboja direkcijo. Tako se meče denarje davkoplačevalcev